

Rasma Svikle-Popova: «Dzejai piestāv rudens, jo tas ir vislabākais laiks apcerei»

Inga Kalva-Miņina

Foto no R. Svikles-Popovas personīgā arhīva

Šogad 14. februārī Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā Rasma prezentēja savu pirmo dzejas krājumu «Pārtapšana»

Iesolojot Dzejas dienu mēnesī, kas vienlaikus ir arī jaunā mācību gada sākums, uz sarunu vēlējos aicināt kādu radošu personību. Tā kā zināju, ka RASMA SVIKLE-POPOVA, kura ir Līvānu novada dāgoģe, raksta dzeju un gada sākumā prezentēja savu pirmo dzejas krājumu, jau kādu laiciņu *feisbukā* biju pamanījusi Rasma uzņemtas fotogrāfijas, kurās viņai allaž meistarīgi izdodas notvert dabas nianšes, tad bija skaidrs, ka ir īstais laiks mūsu sarunai.

Iepazīstini, lūdzu, laikraksta lasītājus ar sevi.

— Esmu no Preiļu puses, tur dzimusi un augusi. Mācījos Preiļu 1. pamatskolā un pēc tam J. Egliša Preiļu Valsts ģimnāzijā. Savas darba gaitas uzsāku Daugavpili mācību centrā, pēc tam kādu laiku strādāju Daugavpils Būvniecības tehnikumā par karjeras konsultantu. Šobrīd nu jau trešo gadu strādāju par pedagogu karjeras konsultantu četrās Līvānu novada skolās — Līvānu 2. vidusskolā, Jersikas pamatskolā, Jaunsilavas pamatskolā un Rožupes pamatskolā, Jersikas pamatskolā mācīšu arī jauno mācību priekšmetu — teātra mākslu. Paralēli Daugavpils Universitātē pēdējā kursā studēju latviešu filoloģiju.

Tu esi karjeras konsultante. Kādēļ tāda profesijas izvēle?

— Kad uzsāku studijas, man vēl nebija tādas pilnīgi skaidras vīzijas par to, kādā profesijā vēlos darboties, vairāk sliecos uz psiholoģijas virzienu. Tomēr pēdējā studiju gadā, kad bija jāizlemj, kur studēt magistrantūrā, nosliecos par labu programmai, kurā iespējams iegūt divas kvalifikācijas, — jaunatnes lietu speciālists un karjeras konsultants. Nolēmu, ka tas noteikti palielinās manas izredzes pēc tam iegūt darbu, un sāku studēt.

Iesaistījos brīvprātīgajā darbā Daugavpils Universitātes Karjeras un iniciatīvu atbalsta centrā, piedalījies Karjeras nedēļas pasākumos, semināros, un šis virziens mani uzrunāja. Tam bija arī zināms personīgais motīvs. Atcerējies savus skolas gadus un to, cik grūti bija izlemt un saprast, kur virzīties tālāk, kā labāk izprast savas stiprās puses. Nolēmu, ka šādā veidā varēšu palīdzēt jauniešiem pieņemt nozīmīgo lēmumu par savu nākotni.

Un kādi Tev šķiet mūsdienai jaunieši?

— Man viņi šķiet drosmīgi, radoši un pārliecināti par sevi. Tomēr lielākajai daļai realizēties traucē

bailēs no neizdošanās, bailēs no tā, ko padomās citi, ja rīkošos tā vai citādi. Daudziem rūpes sagādā arī vecāki, kurus jaunieši negrib pievilt, bet tajā pašā laikā baidās rīkoties pret viņu gribu. Uzskatu, ka svarīgākais, kas jauniešus varētu iedvesmot, ir apziņa, ka drīkst kļūdīties, ka tas ir normāli. Bet daudzus tas biedē.

Šogad — tieši pirms Covid-19 ierašanās mūsu dzīvēs — iznāca Tavs pirmais dzejas krājums ar nosaukumu «Pārtapšana».

— Prieks, ka izdevās šo pasākumu realizēt pirms Covid-19 radītajiem ierobežojumiem. Būtībā šis krājums ir apkopojums no tā, kas tapis daudzu gadu garumā, sākot no tālā 2006. gada un beidzot ar aizvadītā gada jaunākajiem dzejoļiem. Ar grāmatas nosaukuma izdomāšanu nebija viegli, jo vēlējos tajā iekļaut grāmatas būtību. Tā kā grāmatā ir darbi no pašiem dzejas rakstīšanas pirmsākumiem, nolēmu, ka tieši šis nosaukums atbilstu gan dzejoļu saturam un formai, gan man kā autorei. Pārtapšana ir mainība, attīstība, process, kas noticis gan manā dzejā, gan manī šo gadu laikā.

Grāmatu prezentēji 14. februārī, kas ir arī Tava dzimšanas diena. Kādas bija sajūtas šajā nozīmīgajā notikumā?

— Jā, grāmatas atklāšanas svētki notika manā dzimšanas dienā. Tas nebija speciāli ielānots. Tā kā janvāris man bija saņemts laiks sesijas dēļ, izvēlējos februārī. Runājām, ka vislabāk pasākumu rīkot piektdienā, un tad es iedomājos — piektdienā taču ir arī mana dzimšanas diena. Kāpēc to neapvienot? Protams, ka dubulti svētki uzlādē dubultā, tāpēc sajūtas pat nevarēju izteikt vārdos. Biju pārsteigta, ka saradies tik prāvs klausītāju pulks un katram ir kāds labs vārds sakāms. Tas noteikti iedvesmo turpināt iesākt, turpināt aizvien labāk un izcilāk. Tā, lai ir vērts lasīt.

Cik sen jau raksti dzeju un kur esi publicējusi savus darbus? Kā ar dalību dzejas konkursos?

— Dzeju rakstu jau kopš pamatskolas laikiem. Pirmais dzejoļis varētu būt tapis ap 2005. gadu. Tik daudz laika pagājis, ka precīzi pat vairs nespēju atcerēties. Sākumā savus dzejoļus publicēju portālā *draugiem.lv*. Esmu publicējusies žurnālā «Literatūra. Teātris. Kino», portālā *lakuga.lv*, laikrakstā «Vietējā Latgales Avīze», Daugavpilī izdotajos dzejas krājumos «Dzejas dienas» 2017., 2019. un šī gada kopkrājumā. Izdevniecībā «Domu pērles» iznākuši divi dzejas kopkrājumi «Baltais klusums» un «Dejas pusnaktī», kuros ir mani darbi.

Pirmais dzejas konkurss, kurā piedalījies, bija «Mūsdienai cilvēka bērna lūgšana», kas bija veltīts Jānim Klīdzējam. Tas arī bija viens no pamudinājumiem, kas lika rakstīt arī turpmāk. Pēc tam gan dzejas konkursos neesmu iesaistījusies.

Tu raksti arī latgaliski, tiki nominēta Latgaliešu kultūras gada balvai «Boņuks 2019» par savu publicēto dzeju portālā *lakuga.lv*.

— Latgaliešu valoda ir manas sirds valoda, jo tajā esmu runājusi kopš bērnības, ģimenē visi runāja tikai latgaliski. Atceros, ka, pat uzsākot skolas gaitas, nemācēju runāt pareizā latviešu valodā, jo to biju apguvusi, tikai lasot, un ikdienas runā nebiju pielietojusi. Līdz ar to dzeja latgaliski vienmēr atnāk vieglāk, un man pašai šķiet, ka arī trāpīgāk, sirsnīgāk un patiesāk.

Esi noteikti piedalījies arī Dzejas dienās. Ar ko Tev asociējas šie svētki?

— Esmu piedalījies krājuma «Dzejas dienas» prezentācijas pasākumos, kur katrs no autoriem vienmēr lasa savus dzejoļus. Pagājušā gada rudenī Līvānu novada Centrālajā bibliotēkā notika dzejas lasījumi, kur savus darbus klausītājiem lasīja tieši vietējie novada dzejdari. Dzeju latgaliski esmu lasījusi arī vienā no skolām, kurā strādāju.

Dzejas dienas man asociējas ar septembri un iedvesmu. Manuprāt, dzejai piestāv rudens, jo tas ir vislabākais laiks apcerei.

Vai skolēnus interesē dzejas pasākumi?

— Pēc pieredzes varu teikt, ka skolēniem saprast dzeju ir krietni grūtāk nekā prozu. Arī pasākumos, kuros esmu piedalījies, pārsvarā tomēr redzu vecāka gājuma dzejas mīļotājus. Manuprāt, ar skolēniem ir tā — ja kādam dzeja ir tuva sirdij, viņš to lasīs un klausīsies, bet, ja tā šķiet tāla un neizprotama, tad arī neradīs interesi. Lai veidotos izpratne, katram pašam pie tās jānonāk.

Tev piemīt vēl kāds talants — Tu māki ieraudzīt dabas nianšes un iemūžināt tās skaistās fotogrāfijās, ar ko dalies *feisbukā* grupā «Dabas foto» un arī savā lapā «Rasma Svikle photography». Cik sen jau fotografē un kā saprati, ka šī joma ir Tava?

— Fotogrāfiju aptuveni tikpat ilgi, cik rakstu dzeju. Patiesībā varbūt arī ilgāk, bet sākotnēji, kad biju maza un fotoaparāta nebija, es visur redzēju kādu skaistu kadru, ko iemūžināju vien savā prātā. Pie-

R. Svikles-Popovas foto

«Ļoti agrs rīts, ap pulksten 5.00, migla kā pasakās. Braucot uz mājām, pa ceļam ieraudzīju plāvā ganāmiņus zirgus. Tik brīnumskaisti! Tad nu fotogrāfiju uz nebēdu. To noskaņu nevar ietvert vārdos, mājās pārbraucu priekā un iedvesmas pilna, turklāt ar brīnišķīgām bildēm,» tāds ir Rasma stāsts par šo fotogrāfiju

mēram, atceros vienu spilgtu bērniības epizodi. Braucam ar vecākiem mašīnā, aiz loga — balta, balta ziema. Skatos pa logu un savā prātā — čik! — te varētu būt skaista bilde, te... Interese par to radās pati no sevis. Dzīvojot lauku sētā un esot dabā, likās, ka viss ir tik skaists, — saulstaru mirga rasā, taureņi, puķes, sarma...

Tolaik iedvesmoja arī «Latvijas Avīzes» skaistie sienas kalendāri ar dabas fotogrāfijām. Es tās apbrīnoju un domāju — kaut mācētu notvert tik fantastiskus mirkļus, kurus arī kāds ievietotu kalendārā. Tā nu šī brīnuma sajūta manī nav izdzisusi joprojām. Aizvien tik skaists šķiet katrs saulriets, migla, rasas lāses uz dzeltenas rudens lapas un visi tie mazie dabas sniegtie mirkļi.

Kurš no foto, ko esi līdz šim uzņēmusi, Tev ir vismīļākais/ vai ar to saistās kāds īpašs stāsts?

— Tāds īpašākais foto no pēdējiem ir uzņemts šajā vasarā. Ļoti agrs rīts, ap pulksten 5.00, migla kā pasakās. Braucot uz mājām, pa ceļam ieraudzīju plāvā ganāmiņus zirgus. Nevarēju neapstāties. Tik brīnumskaisti! Tad nu fotogrāfiju uz nebēdu. To noskaņu nevar ietvert vārdos, mājās pārbraucu priekā un iedvesmas pilna, turklāt ar brīnišķīgām bildēm.

Esmu fotogrāfējusi arī pasākumus un cilvēkus, tomēr to daru ļoti reti. Pašai liekas, ka mans aicinājums ir dabas fotogrāfija, jo pats process ļoti aizrauj. Man patīk būt dabā, vērot, pēfīt, ieraudzīt. Tā lēni un nesteidzīgi.

Vai esi plānojusi par izstādi, kurā apvienotos Tava dzeja un fotogrāfijas?

— Tāds kluss sapnis par to kādreiz ir pavīdējis. Domāju, ka būtu interesanti. Esmu pat prātojusi par grāmatu, kur katram no dzejoļiem klāt būtu arī fotogrāfija. Tomēr tas jau vairs nav kluss, bet skaļš sapnis. (Smaida.)

Kā Tu raksturotu Līvānus, kur tagad dzīvo. Kas Tev tē patīk un ko varbūt vajadzētu realizēt, lai jaunieši atgrieztos atpakaļ dzimtajā pusē?

— Nu jau trešo gadu dzīvoju Līvānos. Šī ir vieta ar iespējām un izaugsmi, kurā var realizēt savas idejas. Man kā dabas mīļotājai, protams, visvairāk patīk Daugavas un Dubnas apkārtnē, meži, kuru skaistumā var iegrimt un aizmirsties. Raugoties tā pragmatiskāk, uzskatu, ka te ir labas darba iespējas, ērta vide dzīvošanai un atsaucīgi cilvēki.

Lai jaunieši atgrieztos, ir svarīgi, lai viņus te gaida un ir gatavi pieņemt kā jaunos darbiniekus, uzņēmējus, amatniekus — vienalga, kurā jomā viņi būtu atraduši savu aicinājumu. To katras vietas īpašo gaisotni veido cilvēki, un, ja to dara kopā, tad tas arī rada vēlmi atgriezties un virzīties uz izaugsmi ne tikai individuāli, bet arī kā pilsētai, novadam. ■

Dzejoļi no Rasma Svikles-Popovas dzejas krājuma «Pārtapšana».

Muns pasauls

*aizmyga pasauls muns
iz tovom rūkom klusi
i sepinēja sapynus
kū nikod nabeja sepiniejs
tukšā glīmežneicā
pasamūde smīkšu gryuds
tik daudz syltuma
tovuos rūkuos
tik daudz
tukšā glīmežneicā
pērle augs*

Lapkritis

*pāršalca lapkritis
dziestošām ēnām
noklusa rīts
vakarā rēnā*

*pēdējā lapa
nokrita klusi
vien asfalts no skāriena
sarāvās — dusi*

*sētnieces slota
skaļa un asa
aizmēza renstelē
vientuļo lapu*

*pāršalca lapkritis
cilvēkiem pāri
atgrieziet lapkriti
atriebiet vientuļās lapas nāvi*

Vēstule

*es tev rakstīju vēstuli
kūstošā sniegā
bet vārdus aiznesa vējš
egļu galotnes sūrstēja rietā
debesīs sarkanus mākoņus
grūstīja vējš*

*es tev rakstīju vēstuli
kūstošā sniegā
bet vārdi sadega
mākoņos sārtos*

*degošiem vārdiem
piebārstīts
saulesriets*